

23 997 (R 1529)**Verdrag tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van de Republiek Litouwen inzake de bevordering en de wederzijdse bescherming van investeringen, met Protocol; 's-Gravenhage, 26 januari 1994****Nr. 1****BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 9 november 1994

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 22 november 1994. De wens dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van de Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen of van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 22 december 1994.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste en tweede lid, en artikel 5, eerste en tweede lid, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 26 januari 1994 te 's-Gravenhage tot stand gekomen verdrag tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van de Republiek Litouwen inzake de bevordering en de wederzijdse bescherming van investeringen, met Protocol (Trb. 1994, 54).¹

Een toelichtende nota bij dit verdrag treft U eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 23 november 1994 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. A. F. M. O. van Mierlo

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling
Parlementaire Documentatie.

Algemeen

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, vierde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

Een verdrag inzake de bevordering en bescherming van investeringen heeft ten doel investeringen over en weer bescherming te bieden ter aanvulling van de bescherming op grond van de wetten en regelingen van de verdragsluitende partijen en onder andere daarmee zulke investeringen te bevorderen.

Het overleg inzake het onderhavige op 26 januari 1994 te 's-Gravenhage tot stand gekomen verdrag (Trb. 1994, 54) heeft plaatsgevonden op initiatief van Litouwen. De via diplomatieke kanalen tot stand gekomen tekst van het verdrag volgt nagenoeg de door Nederland gehanteerde modeltekst. Het verdrag garandeert non-discriminatoire behandeling van investeringen en volledig vrije transfer van betalingen verband houdend met een investering. Er worden waarborgen gesteld met betrekking tot onteigening van een investering en eventuele geschillen kunnen aan neutrale internationale arbitrage worden onderworpen.

Economische situatie in Litouwen

Litouwen werd in augustus 1991 onafhankelijk van de Sovjet-Unie. Litouwen was echter in verregaande mate geïntegreerd in de voormalige Sovjet-economie en was voor de toelevering en afzet grotendeels afhankelijk geworden van de rest van de (voormalige) Sovjet-Unie. Litouwen heeft daarom sterk geleden onder de ineenstorting van de interne handel binnen het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS). Bovendien ontving het land niet meer de energiedragers en grondstoffen tegen de tot dan toe gebruikelijke zwaar gesubsidieerde prijzen, maar moest Litouwen voor zijn importen in harde valuta betalen. Na hoge groeicijfers in de jaren tachtig kromp de economie sinds 1990 als gevolg van deze ontwikkeling in. De tendens van negatieve groei (-7% in 1990 en -13% in 1991) kwam in 1992 tot een dieptepunt van -35%. In 1993 werden de eerste tekenen van stabiliteit gesignaleerd. De negatieve groei bedroeg -16%. Voor 1994 wordt een lichte groei van ongeveer 2% verwacht.

De buitenlandse handel maakte in 1992 een lichte opleving door. De handelsbalans met Rusland alsook met Kazachstan was negatief, terwijl de handel met de OESO-landen steeg. De totale Litouwse import steeg met 15% en de totale export maakte een groei door van 30%. Het aandeel van de exporten naar het GOS in de totale export daalde verder van 85% in 1991 tot 71% in 1992 (1990: 94%). Het aandeel van de totale import over 1992 uit het GOS bedroeg 82%. Meer recente gegevens op dit punt zijn niet beschikbaar.

De inflatiedruk, veroorzaakt door de stijging van de prijzen van de energiedragers, houdt onverminderd aan. Het is niet te verwachten dat de inflatie in Litouwen binnenkort drastisch zal kunnen worden teruggebracht.

De privatisering, gebaseerd op coupons uitgedeeld aan de bevolking, begon in 1991 en is ver gevorderd. Woningen werden verkocht aan de huurders, terwijl kleine bedrijven via veilingen, gebaseerd op couponverkoop, zijn geprivatiseerd. Dit betreft een groot deel van de woningen en de kleine bedrijven. In totaal werden naar schatting 2000 bedrijven bij opbod verkocht. Daarnaast werden nog circa 1000 bedrijven geprivatiseerd door middel van verkoop van aandelen.

De middelgrote bedrijven worden verkocht tegen harde valuta en buitenlanders kunnen hierin participeren. Het totaal aantal buitenlandse deelnemingen in Litouwen steeg de laatste jaren fors; van 220 in 1991 tot 2300 in 1992 en 3172 eind 1993. Het is de verwachting dat met de oprichting van een nieuwe investeringsbank in Litouwen, gesteund door de Europese Bank voor Reconstructie en Ontwikkeling (EBRD), het aantal

buitenlandse investeringen zal stijgen. Het streven van de bank is om lange-termijnkredieten te verstrekken aan bedrijven in de private sector.

De buitenlandse investeringen (cumulatief) namen toe van circa f 90 miljoen in 1992 tot circa f 200 miljoen in 1993.

Bilaterale economische betrekkingen Nederland – Litouwen

Het Nederlandse handelsvolume met Litouwen maakte een forse groei door in het afgelopen jaar. In 1993 steeg de Nederlandse export ten opzichte van 1992 met f 95 miljoen tot f 124 miljoen. Vooral in de sector machines en vervoersmaterieel werd veel meer geëxporteerd. De invoer uit Litouwen steeg in 1993 ten opzichte van 1992 met f 216 miljoen van f 42 miljoen naar f 258 miljoen. Zowel de import van brandstoffen en agrarische producten als van industriële producten steeg.

Na een aanvankelijke aarzeling stegen de Nederlandse investeringen in Litouwen vooral in 1992 en 1993. In totaal bestaan er momenteel 30 Nederlandse deelnemingen.

Koninkrijkspositie

Zowel de Nederlandse Antillen als Aruba hebben te kennen gegeven medegedling te wensen van dit verdrag. De regering van de Nederlandse Antillen beschouwt Litouwen als een potentiële markt voor export en dienstverlening door bedrijven in de Nederlandse Antillen. Een investeringsbeschermingsverdrag kan een stimulans betekenen voor de bilaterale economische relaties en de totstandkoming van buitenlandse investeringen en joint-ventures.

De regering van Aruba streeft naar diversificatie van de economie en ziet hierbij het aantrekken van buitenlandse investeringen en het bevorderen van de handelsbetrekkingen van Aruba als belangrijke instrumenten. Het vastleggen van bindende normen inzake behandeling van de investeringen in een investeringsbeschermingsverdrag wordt gezien als een van de middelen ter verbetering van de concurrentiepositie van Aruba.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1 geeft een omschrijving van diverse in het verdrag voorkomende begrippen. Het verdrag dekt zowel directe als indirecte investeringen (investeringsgedaan vanuit een reeds in het gastland gevestigd bedrijf of vanuit een vestiging in een derde land). De omschrijving van de term investeringen in onderdeel (a) is niet limitatief. Op verzoek van Litouwen is in onderdeel (c) een bepaling opgenomen, welke voor beide verdragspartijen expliciet het grondgebied aanduidt waarop het verdrag betrekking heeft. Daarnaast wordt de gebruikelijke uitbreiding gegeven tot de aangrenzende zeegebieden.

Artikel 3 omvat de bepaling omtrent de behandeling die investeringen op het grondgebied van de andere Partij zullen krijgen. Er wordt voorzien in eerlijke en rechtvaardige behandeling van investeerders en een verbod van jegens de investeerder onredelijke of discriminatoire maatregelen. In voorkomende gevallen zal de bepaling inzake non-discriminatie de basis zijn waarop nationale behandeling kan worden verlangd. Zoals gebruikelijk behoeven de voordelen die aan onderdanen van derde landen worden gegeven in het kader van een douane-unie, een economische unie of een vergelijkbare institutie, niet aan onderdanen van de verdragssluitende Partijen gegeven te worden.

Artikel 5 garandeert volledig vrije transfer van betalingen. Hoewel Litouwen geen transferrestricties kent, is er momenteel geen sprake van volledige convertibiliteit. Litouwen zegt zich volledig bewust te zijn van de

verplichting onder artikel 5 om ervoor te zorgen dat er voldoende harde valuta beschikbaar is voor alle betalingen die verband houden met een investering. Hoewel het onder de huidige omstandigheden moeilijk is een dergelijke garantie te geven, heeft Litouwen, gezien de grote behoefte aan buitenlandse investeringen, deze verplichting bewust op zich genomen.

Tegen deze achtergrond is in een protocol voorzien dat Litouwen gedurende de eerste twee jaar na de inwerkingtreding van het verdrag zich tot het uiterste zal inzetten voor vrije transfer en dat voor Nederlandse investeerders de «meest begunstigde behandeling» van toepassing is. In de daaropvolgende periode garandeert Litouwen een vrije transfer. Deze garantie is reeds van toepassing voor betalingen uit hoofde van de artikelen 6 en 7.

Artikel 6 omschrijft de voorwaarden die het onrechtmatig karakter ontnemen aan maatregelen die leiden tot onvrijwillig bezitsverlies van een investering. Er worden waarborgen gegeven voor de betaling en transfer van een rechtvaardige schadeloosstelling.

Artikel 8 bevat de erkenning van subrogatie met het oog op een uitkering wegens niet-commerciële schade uit hoofde van een investeringsverzekering. Een voorbeeld van een regeling inzake verzekering van investeringen is de Tijdelijke regeling herverzekering investeringen Oost-Europa.

In artikel 9 wordt geschillenbeslechting tussen de investeerder en het gastland behandeld, ook wel «diagonale arbitrage» genoemd. Voorzien is in arbitrage bij ICSID (Internationaal Centrum voor de beslechting van investeringsgeschillen) op grond van het op 18 maart 1965 te Washington tot stand gekomen Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten (Trb. 1966, 152, laatstelijk Trb. 1981, 191).

Artikel 10 bepaalt op welke investeringen het verdrag van toepassing is. Hieronder vallen ook investeringen die gedaan zijn vóór het tijdstip van inwerkingtreding van het verdrag. Op verzoek van Litouwen is expliciet de voorwaarde opgenomen dat vóór 29 december 1990 gedane investeringen slechts onder dit verdrag vallen indien deze investeringen conform de nationale wetgeving van Litouwen zijn geregistreerd.

Artikel 12 is opgenomen op Litouws verzoek en regelt de wijze van amendering van het verdrag.

Artikel 13 behandelt de geschillenbeslechting tussen de verdragssluitende partijen, de zogenaamde «horizontale arbitrage». Op verzoek van Litouwen is een bepaling over kostendeling opgenomen (zesde lid) waarin de gemeenschappelijk gemaakte kosten gelijkelijk over beide partijen worden verdeeld, tenzij het tribunaal anders bepaalt.

Artikel 15. Het verdrag heeft een looptijd van vijftien jaar, waarna het telkens voor een periode van tien jaar stilzwijgend wordt verlengd behoudens opzegging. In het laatste geval zal een overgangsregeling van vijftien jaar gelden ten aanzien van vóór de beëindiging van het verdrag gedane investeringen (derde lid).

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
A. van Dok-van Weele

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. A. F. M. O. van Mierlo

De Minister van Financiën,
G. Zalm